Béts.

A' Királynét már most Május közepére várják. — Az ide való Polgárlág tsoportoſſan jár ki a' mezőre, magát fegyverben gyakorolni: hogy annál alkalmatoſſabb leheſſen, azon tiſztelet tételre, mellyre méltán kötelesnek esmeri magát *Béts* Városa, jó *Leopoldjának* jó Feleſége eránt. — A' Királyi Familia külön ſzakaizokban fog útazni: mivel ha egyſzerre jőne, ugyan izzadhatna ſok Póſta-Meſtereknek a' homlokok, míg annyi lovat ſzerezhetnének öſzve, a' mennyi azon eſetre meg kivántatna. — El jő *Leopold* Fő Hertzeg is, a' Vitéz *Toskána* Húſzár Reg. Vagyonoſſa. — Gen. Báró *S*-- ő Nagyſága, a' ki az emlitett Vitéz Regementet a' Fő Hertzeg nevében kormányozza, nem győzi elegendőképpen magaſztalni a' Fő Hertzegnek Nemzetünkhöz viseltető buzgóſágát, 's mennyire gyönyörködik jeles öltözetünkben, melly külömben is néki rendes öltözete. — „Sokſzor elő veſzem (úgymond' a' napokban a' Gen. Úr) hozzám útasított ſzép Leveleit a' Fő Hertzegnek, és azoknak olvaſása örömnek könyv tseppjeit fatsar ki ſzemeimből; mert rakvák azok Nemzetemhez vonſzó ritka hajlandóságnak bizonyságaival." — Tizennyóltzadik eſztendejében jár most a' Fő Hertzeg: de már embernyi magaſſágú.

Ráday Gyűjtemény Jelzet: 778

Szépen termett Testét, nagy Lélek élevéníti.

Minémű boldog elő menetellel gyarapítják *Béts* külső Városaiban némelly érdemes Polgárok, a' köz és magános Jót tárgyazó haſznos munkáſſágot: onnan nyilván való, hogy az el múlt Januárius hónapban 2615; Februáriusban 2447; Mártziusban pedig 2362 dolgozni akaró ſzeméllyeket foglalatoskodtattak, 's velek napjában 2—20 krajtzárokat érdemeltettek. A' *Bétsi* Udvari Újság 10 Polgárokat nevez meg, a' kik mintegy 754 ſzeméllyeknek adhatnának még 's kivánnának is adni dolgot. — Mikor lehet haſonlót írnunk kedves Hazánkfijairól! — Ezt, annyival nagyobb köteleſſégünk kivánni, mivel az, egy réſzről ugyan a' dologtalanſág *) ſzomorú 's ártalmas következéseinek: a' lopásnak és koldúlásnak eleit venné; más réſzről pedig, minthogy annak jelenſége vólna már az: hogy virágoznak a' bővſéget ſzülő mesterſégek, a' kereskedéſsel eggyütt ked-

*) A' dologtalanſág önként válaſztott ſokakra nézve, az igaz; Magyar Orſzágon is: de valóban nem lehet tagadni, hogy majd meg annyira nézve, néminemű kéntelenségből való: mellyet ſenki ſe tagadhat, a' ki a' Magyar Orſzágban folyó munkálkodás nemeit tsámára vonja.

Ráday Gyűjtemény Jelzet: 778

kedves Hazánkban, mellyekre ha eddig is reá adta vólna magát mindenre alkalmatos Nemzetünk: nem látott vólna annyi szükséget olly sok jóknak közepette, mellyeknek birására méltóztatta őtet, sok más Nemzetek felett, a' Természet Ura. — Mennyi pénz takarodik most is ki közelebb Magyar Országból csak a' drága posztóért, mellynek készítésére meg kivántatott gyapju olly oltsó árron hordatott ki Hazánk kebeléből! Ezen szembe tünő fogyatkozásnak eleit kellene 's lehetne venni, a' Posztó-Fabrikáknak fel állitása, 's a' tiz tességes Kereskedésnek gyakorlása által. — Ditsősségének tartja a' Magyar Nemzet 's méltán is, hogy magát, nemes érzékenyssegeire nézve, az *Anglushoz* hasonlithatja; de ne szégyenlje hát ezen boldog Nemzetet, a' Mesterségeknek 's Kereskedésnek virágoztatásában is követni, maga sok formájú hasznára; ne szégyenlje az Ország Gyülése is bölts tanátskozásainak tárgyává tenni ezen boldog, és valóban nemes tzélt, melly az *Angliai* Parlamentumokat mind e' mái napig olly hasznossan, és ditséretessen foglalatoskodtatta; foglalatoskodtatja a' szabaddá lett Frantzia Nemzet Gyülését is.

Fel fog e' az *Austriai* Birodalomnak éjszaki Egén is tettzeni azon *Mars* vérengező

RÁDAY KÖNYVTÁR BUDAPEST

Ráday Gyüjtemény Jelzet: 778

Jele, melly a' napkeletin már 3-dik esztendőre láttatja magát? Ez, még most is olylyan Kérdés, a' mellyre külömbözö Feleletek hallatnak 's olvastatnak. A' kik *II. Leopold*, és *II. Vilhelm*, között továbbra is Békességet reménylenek, vagy leg alább a' közöttök talám támadandó Háborúnak hamar időn lejendő el múlását jövendölik, ezeken épitenek: Egy nagy Követ, maga részéről 5000 Tsászár; fogadó Társa részéről pedig 100 Friderik arannyába fogadott, hogy nem fog lenni *Austria* és *Prussia* között, valamelly hosszas hadakozás. (Igaz, hogy 5000 Aranyat nem szerentséltet fundamentom nélkül nagy Követ is. — A' Muszkatzárnénak tsak bővetskén van arany a' zsebében; még sem mindennel kártyázik maga részéről 100, azéról pedig 1 Aranyba; mint jádzott egyszer nálla lévő Követünkel, Gr. *Kobentzellel.*) Továbbá, a' *Prussiai* Király el megy ugyan maga is, vagy talám ment is már eddig, a' *Berlini* Levelek szerént, *Slésiába*, egész tábori készülettel; de a' Fő Minisztérével Gr. *Hertzberggel*, 's az *Austriai* (H. *Reuss*), *Orosz*, *Anglus* és *Svéd* Követekkel eggyütt, hogy velek mindúntalan tanátskozhasson. — E' felett azt irták *Berlinből*, ezen hónapnak 6-dikán, hogy az *Anspach-Bayreuthi* Markgráf, oda lett érkezésével, hosszas tanakodá-

Ráday Gyüjtemény Jelzet: 778

dásokat tartott mind a' Királlyal, mind annak Miniſtereivel, a' Békeſſég eránt: melly tanakodásoknak annál ſzerentséſſebb előmenetelt lehet tulajdonítani, hogy az emlitett Markgráf előtt igen esmeretesek *II. Leopold* gondolatai; úgymint a' kivel, *Toskánai* Nagy Hertzeg korában vólt eggyütt. — Végre tudja azt *II. Vilhelm*, hogy ha van ő nékie H. *Braunſchweigja* és *Möllendorfja*, 's még a' nagy *Fridrik* alatt tanúlt, magát jól ki pihentt Serege: *II. Leopold* is állíthat ki, a' győzedelmes *Laudon* Fő Kormányozása alatt, egy gyakorlott 's éppen a' győzedelmek közzűl jött Sereget. — — A' kik el kerűlhetetlennek tartják *Auſtria*, és *Pruſſzia* között a' hadakozást, azzal állanak elő: Ha ſemmi ſem lenne a' hadakozásból, mire valók hát azok a' ſzertelen kéſzűletek mindenik réſzről, mellyeknek elő adásával már darab időtől fogva tellyesek ſok Levelek? — Felelet gyanánt ſzolgálhat ezeknek Kérdésére az a' rövid, de fontos mondás: *Si vis pacem, para bellum. Ha békeſſéget akarſz, hadhoz láſs.*

Szervia.

Nandorfejérvárának Kormányozója, Gr. *Vallis*, következendő Tudósitást botsátott, ezen hónapnak 17-dikén, a' Fő Hadi Tanátshoz: „Meg értvén Ob. *Mihálievits* Úr,

Ráday Gyűjtemény Jelzet: 778

Úr, Kémek által, hogy az *Alexintze* nevű helységben (*Nissához* mintegy 3 órányny.) fekvő ezer Törökök, *Siliegovátzból* és *Bányából* még 1300 emberből álló segíttséget várnak, és a' *Jagodinában* tartózkodó *Szerviai* szabad Seregbélieink ellen verik erőssen a' kéfzülőt: ugyan azon időben pedig, az *Usitzai* Vezér *Novipatzarból* és *Tsatsakból* maga mellé vejendő 2500 emberrel, szabad Seregünk' jobb szárnyára szándékozik rontani: el végezte magában, hogy az ellenséget meg előzze, 's *Alexintzében* rajta mennyen, a' minthogy fel is kerekedett Ápr. 5-dike éjtszakáján *Parachinból*, 's nyomúlt *Kasánon* keresztül, a' Seregebéli gyalogságnak egy részével; a' nálla lévő *Grófen* Húszárokkal, és a' szabad Sereg Lovassaival. Midőn már más nap éjtszaka közelgetett volna az Ob. Úr az ellenséghez: két 4 szeg formákra vetette a' Gyalogságot, *Schmidt* és *Götz* Májot Urak kormányozások alatt; az ágyúkat leges leg szélre helyheztette, és a' Húszárokat: Májot *Lukich* Úr vezérlése alatt, két óldalról állította. Meg sejtvén az ellenség' elői vigyázói, a' mi elől menő Seregeinket, leg ottan lármát ütöttek *Alexintzében*, és mint hogy éppen akkor érkezett a' meg nevezett helybélieknek 300 emberből álló segíttségek *Bányából*: ezek bizon szem igyet vettek és

a'

Ráday Gyűjtemény Jelzet: 778

a' mi elöl menö Seregeinket meg támadták; de a' miéink olly formán fogadták öket, hogy tsak tanátsosabbnak itélték a' jó szomszédok helyeket változtatni, 's a' nyúlak védelméhez — szaladáshoz fogni. Hogy az ellenséget közelebb tsalhassa, 's ennél fogva hinárba kerítheſſe Májot *Lukich* Úr: visſza vonta az elöl menö Seregeket. Ezt látván a' Törökök, újra rajtok jöttek Vitézeinken; de olly derekasſan dolgozott az ágyú 's lett az ellent állás réſzünkröl, hogy a' Törökség ismét hátrálni kezdett, 's elöſzör magát *Alexintzébe* visſza vonta; de mivel ott is látogatókat kapott tölünk: meg iramodott, a' *Morava* vizén kereſztül, *Niſſza* felé, melly úton még fél óránnyira hajtották a' miéink. — Ötvenig valónál többen találtattak halva közzüle a' tsata helyein. Fogſágba is esett eggy. — Réſzünkröl ketten veſztették életeket. — A' Törökök Vezetője vólt *Aly* Basa, *Albaniának Vutsitern* nevü helyſégéből való. Ez olly nyakra főre szaladt el *Alexintzéből*, hogy a' Leveleit is mind ott hagyta. Igen sok eleséget is hagyott hátra az ellenség: de mivel azt, szekerek nem léte miatt, el szállitani nem lehetett, tüzet vetetett neki az Ob. Úr, mellyröl néhány házak is gyúltak meg 's égtek el *Alexintzében*. A' marhából, melly *Alexintzén* alól egy

fa-

Ráday Gyüjtemény Jelzet: 778

falúban találtatott, vissza adatott a' Lakosoknak, a' mi övék volt; a' többi pedig prédául népünk kezére bírt. Még 7-diken vissza indúlt az Ob. Úr, *Kasánnál* meg hált, 8-dikon *Parachinba*, 9-diken pedig *Jagodinba* érkezett. — Magasztalja Ob. *Mihálievits* Úr az egész Sereg bátorságát; különösen emliti vitézségekről *Trifun Stanossevits*, és *Vosko Csikits* nevezetüeket, *Arsenie Andrich* szabad akaratúval eggyütt. — A' Tiszteket is átallyában, kiváltképpen pedig *Stojkovich*, és *Novako* Kapitány, 's Hadnagy *Ivicsich* Urakat ditséri.

Austriai Belgyiom.

Nem soká tarta a' Belgák Franklinja, és Washingtonja; *Vandernoot*, és *Vandermers* barátsága. *Vandermers* a' nép személlyében kivánta tartani 's tisztelni Fejedelmét, a' mint ezt esküvéssel fogadta volt *Brédában* a' nép képének. *Vandernoot* pedig magában 's egynehány Társaiban akart Urat imádtatni, mind *Vandermersel*, 's az egész Sereggel; mind pedig a' Nemzettel is; melly szándékának tellyesitésére minthogy szép szóval reá nem vehette *Vandermerset*, 's nállanál fogva átallyában az egész Katonaságot: azt Haza árúlónak kiáltotta, 's kiáltatja, a' pénzzel és hitegető Sireni szókkal könnyen meg szédíthetett néppel is; ellene

fegy-

Ráday Gyüjtemény Jelzet: 778

fegyveres népet küldetett, Gen. B. *Schönfeld'* kormányozása alatt; azt *Namur* alól, (hová ki szállott vólt, néhány század magával, G. B. *Schönfeld'* jövetele hallására) mint foglyot, bé vitette Ápr. 6-dikán a' meg nevezett Városba; onnan *Brüſſzelbe* idézette, a' Fő Kormányozó Szék eleibe, melly által 9-diken értésére adatott, hogy, vagy az *Antverpiai* Várba, vagy a' Sz. *Gertrudis* Apátúrságába menjen *Lovaniumba*, mint hogy azt kivánnák mind maga bátorsága, mind a' köz tsendesség. Erre felelt *Vandermers*, hogy ő kész, ha szükséges és hasznos lesz, *Brüſſzelből* el távozni; de illendőbb, hogy *Flandriába* menjen, mellyben született. — A' szegény *Vandermers'* állapotja tehát ebben vagyon: de fog e' mind örökké virágozni a' *Vandernoot* uralkodása is, tarthatja e' ő mind végig bé kötve a' boldogtalan Nép szemeit, hogy tellyességgel ne láthassa az vagy akarja látni a' veszélyt, mellybe hozta őtet 's fogja még inkább is hozni, ez a' névvel Szabaditója: az, igen kéttséges. — Sokkal másra mutatnak azok a' tüzes Irások, mellyek egymást érik, úgy jönek világ eleibe, 's a' mellyeknek tzéllyok le venni a' Nép szemeiről a' fedelet; és *Vandernootot* állortzájától meg foztva, úgy, a' mint van, szemléltetni. Illyen Irások a'

Ráday Gyüjtemény Jelzet: 778

többek között: *Fel fedezett Cabala*, ezen felül irásſal: *Quousque tandem abutere Vandernoot patientia noſtra.* — *Pokoli Levelezés*, vagy *Cronvell Oliviernek*, *Vandernoot Henrichhez való Levelei*, 's a' t.

Lüttich.

A' Püspök felelt, a' *Pruſſziai* Királynak fenyegetődző Levelére, még pedig a' *Moguntziai* Erseknek, a' *Pruſſzai* Királynál való maga közbe vetésére 10 nappal későbben, mint ki vólt ſzabva, az egyenes felelet adásra való idő a' Királytól, következésképpen Mártz 27-dikén. Nem felelt meg, a' Püspök ezen utolsó Levele is, a' Király kivánſágának. — Nyilván ki mondja, emlitett Levelében a' Püspök, hogy ő a' Király tanáttsát nem követheti, és az által eleibe adott törvénytelen fel tételek alatt *Lüttichbe* viſſza nem mehet; hanemha elébb minden arra a' lábra viſſza helyhetődik, a' mellyen állott 1789-dik eſzt. Aug. 18-dik napja előtt. Fel veſzi a' Püspök renddel, mind azon 10 Tzikkelyeket, melyeket a' Király Levele foglal magában, és azoknak mindeggyikére meg felel, a' *Német Orſzág'* Törvénnyei 's Rendtartásai ſzerént. Azt mondja: „Az én ügyem már eggy az Orſzág ügyével. Nékem ſenkinél ſem lehet egyébnél igazſágomat keresnem; hanem az Orſzágnál. Ha az Orſzág' Törvénnyei úgy

meg

Ráday Gyűjtemény Jelzet: 778

meg erőtelenítthethetnének, mint meg erőtelenítették az én Tartományomban; ha azoknak védelmek alatt, minden Fejedelemnek hasonló sorsa lenne az enyimhez; ha egynehány pártütők széltire sérelmekre járhatnának azoknak, így azt lehetne bátran mondani, hogy az Ország, pártütések 's erőszakoskodások által igazgattatik. És ha nem látnám az Országban, 's annak Törvénnyeiben, az én ügyemnek pártfogóját, mit várhatnék egyebet; hanem a' mi most történik rajtam. --- A' midőn Felséged tiszteletét bizonyitja, Országunk, 's annak Törvénnyei és Birái eránt: hogy' tselekedné tehát, hogy én azoknak semmivé való léteknek első példája legyek. — Igazságot Felséges Uram — Igazságot. Nints az, azokban a' fel tételekben, mellyeknek elömbe való adására reá vették Felségedet. De nagyobb van a' Felséged Királyi szivében. Ez elébe terjesztem én az én ügyemet, 's vagyok mélly tisztelettel, 's a' t.“

(Sok Fejedelmek szivekről el lehet azt mondani, a' mit a' *Lüttichi* Püspök mond a' *Prussziai* Király szivéről: csak az a' kár, hogy sokszor el hibáztatják a' Tanátslók, az illyen szívben lappangó Igazsággal a' tárgyát.)

A' *Lüttichiek*, még minekelőtte adta volna a' Püspök végső feleletét, a' Király

Leve-

Ráday Gyüjtemény Jelzet: 778

Levelére: tették már a' hadi készületeket; sőt tették egészz azóltától fogva, a' miólta a' *Prussziai* Király maga óltalma alá vette őket, a' *Német Birodalom* ellen, mellyne: parantsolatját kellett vólna igazság szerént néki tselekedni. — Mihelyt pedig meg tudta a' nép, mit felelt Püspök Hertzegje a' Királynak: dühösködni kezdett, és ki jegyzett némelly házakat, a' végre, hogy azokat, mihellyest a' Prussusok el fognak takarodni: leg ottan fel prédállya. Oda is hagyták féltekben sokan a' Várost, nevezetesszen a' Kápralanbéli Urak közűl, a' kik t.i. változhatatlanúl a' Püspök részén vóltak. — Egyébaránt már most, mind a' Papság, avagy tsak nagyobb részént; mind a' Nemesség eggy huron pendűl a' köz néppel; a' melly pedig erőssen fel tette magában, hogy a' Püspökön Hertzegi hatalmából ki vetkeztesse, és a' *Brabantziaiakkal*, kiktől ágyúkat is kapott, magát eggyesittse.

Lengyel Ország.

Az újjabb *Varsói* Levelek szerént, 8 Tzikkelyei vagynak a' Lengyel Ország, 's Prusszia között Mártz. 27-dikén készült Frigy alkunak, mellyeknek ide megy ki az értelmek: 1.) Mind két rész állhatatos, szives és költsönös barátsággal tartozik egymáshoz viseltetni. 2.) Egymás birtokát költsönöst-

Ráday Gyűjtemény Jelzet: 778

nöſſen garantirozzák. 3.) Nem fogja meg engedni *Pruſſzia*, hogy valaki magát *Lengyel Orſzág* dolgába avaſſa. 4.) Azon eſetre, ha *Lengyel Orſzágot* meg támadja valamelly ellenſég: *Pruſſzia* 16,000-ből álló ſegíttséget fog adni, t. i. 12,000 Gyalogokat, 's 4000 Lovasokat: *Lengyel Orſzág* ellenben ád *Pruſſziának*, az emlitett eſetre 12,000 embert, nevezeteſſen 8000 Nemzeti Lovasokat, 's 4000 Gyalogokat. Ha valamellyik réſz nem ſzolgálhatna Katonával a' másiknak: tehát minden gyalog Regementnek a' váltſága 20,000; minden Lovasnak pedig 26,666 Arany fog lenni. *Lengyel Orſzág* buzát vagy abrakot is adhat a' kéſz pénz helyett. 5.) Különös ſzorongattatás idején *Pruſſzia* ezt 30,000; *Leng. Orſzág* pedig amazt 20,000 emberrel fogja ſegíteni: de ha a' ſzükſég úgy találja hozni magával, egéſſz erejekkel is kötelesek leſznek egymást ſegíteni. 6) A' ſegítő Seregek, a' ſegíttetett réſz' Kormányozója által fognak vezéreltetni. 7.) Fogadást teſz a' két réſz egymásnak, hogy a' kereskedést tárgyazó egyegyeſſéget munkába veſzi. 8.) A' Frigy alkunak, 4 hetek alatt meg kell erősíttetni.

Azt mondják, hogy ezen ki tett Tzikkelyeken kivül, még néhány titkosok is vólnának. — A' miólta már végbe ment a'

Frigy

Frigy kötés, naponként foly a' Trakta, a' kereskedés erántt is: de e' réfzben fok nehézfég adja elő magát.

Magyar Orfzág.

Pesti Nevendék Pap, T. *Rádlinger* Úrnak, a' *Magyar Lovaffág' Oflopára* kéfzitett fzép Deák Verseit vólt már fzerentsénk más izben közleni: ugyan akkor igéretet tettünk vólt, hogy az emlitett Úrnak, Fő Vezér *Laudont* magafztaló kellemetes Verseivel is Irásunkat ékesíteni el nem múlatjuk. Ezt tsak moft tselekedhettük:

Ad L. B. Ged. de *Laudon.*

Difcetis? io difcite Pofteri!
Clio 1) Gradiuos *Hungariam* prope,
Palmasque *Bellonae*, ac Tropaea
Per titulos memoresque faftos
Aeternat. — O, quem tam niueum coma
Quam corde, fortem *Neftora* vidimus,
Stupende *Laudon!* te virentes
Laeta fuis reparare campis
Mirata lauros eft *Alemannia:*
Tu, cum *Thereffae* regna laceffieret,
Igni

1) *Hiftoria*, quae Heroës hos Annalibus inferit. Vid. in H. T. explicationem Colum. p. 381.

Ráday Gyűjtemény Jelzet: 778

Igni retorſiſti coruſco
Victor *Hyperboreum Leonem* 2)
Tu cingis hoſtes, Tu vaga moenia;
Tu Punicis haud artibus indigus
Scala reuincis pertinaces
Non ſine Dîs animoſus *Heros*.
Tu *Regis* olim *centimani* irritas
Reddis ſagaci conſilio minas,
Tandem elocuti „Hoc Eoa
Magne, trement domitore, *Caeſar*,
„*Septem* caducis Atria *Turribus*. 3)
Laudone, criſtas *bellua centiceps* 4)
Demittet, et *Draco tricorpor* 5)
Interiet, moderante turmas.“
Nec ille vanos Augur in exitus
Caliginoſi temporis abſtulit
Nubem; Venis Tutela, Teque
Odryſium ſuperaſſe dicit

Orbis

---

2) *Frideric. II.* exercitus.
3) Vid. *Decsy* Osmanogr. második Réſz. §. 22.
4) Imperii Ottom. populi.
5) *Selimus III.* in quem 2 Selimorum virtutem bellicam commigraſſe, in eoque 3 Victores ad *Nicopolim*, *Varnam* et *Mohács*, *Bajazet I. Amurat II.* et *Suliman. II.* reuixiſſe ſomniarunt, atque in Orbis Domitore (*Ginahdari*) gloriati ſunt — H. T. p. 130.

Ráday Gyûjtemény

Orbis *Tyrannum*, Te tumiduni procul
Fugaſſe *Thraca* et plus vice ſimplici
Arcesque delunaſſe, et Vrbes
Eugenii reſeraſſe ritu.
Iam ſpe ſecunda *Biſtones* ebrii
Contaminato cum grege *turbidum*
Irasque, dementesque ſtrages,
Funus et *Hungariae minatus.*
Lymphata Fato corpora deuouent 6)
Auſi cruento et turbine *rompheas* 7)
Et plumbum et ignem, humique tractus
Pannonidis *pedicas* parare. 8)
At ille, quamquam deſtinet vnguibus
Stymphalidum grex 9) niſum *Aquilae*, haud diu
Nati Iouis 10) fruſtratur iras,
Stratus atrox ad *Agino Berdo.* 11)
Te, dum *chimerae* Spiritus igneae
Se belluoſis rictibus exſerit,

Equos-

---

6) Cauſſas furioſae in hoſtem proiectionis, recenſet Cl. *Decsy* in eleganti Osmanogr. P. 2. §. 97.

7) Tela Thracica. *Valer. Flac. L. 6.*

8) Exemplar *Catenae* a Barbaris, Chriſtianis paratae deſcribitur H. T. p. 423.

9) *Barbari* noſtris infeſti; quos 10) *Laudon* more *Herculis*, *Iouis* Filii, compreſſit.

11) H. T. p. 2. mons non procul *Dubitza.*

Ráday Gyűjtemény Jelzet: 778

Equosque depaſcit, virosque,
Bellerophonte perit reuictus. 12)
Te victa, quamquam flammiuoma domas
Aetna, benignum *Dubitza* 13) praedicat;
Inſigne Te laeſi renarrat
Praeſidium *Nouii* cicatrix. 14)
Ter et reciſo vertice ſepticeps
Recreuit anguis, 15) ter periit tuo
Exuſtus igni, ter ſubacti
Oſtia ſuccubuere *Berbir.*
Te mente *Pallas* aegida dans ſuam
Finxit ſagaci; *Mercurius* dedit
Harpen 16), tetros *Vulcanus* ignes
Ceſſit, equosque agilemque currum
Tonitruali ſorte *Dieſpiter.* —
Hac dote *) Monſtrum rupibus arduis

Fa-

---

12) Turcica praeſidia e variis nationum turmis, vt *chimaera* partibus, conſtantia Ouid. Metamorph. 9 *Mediis in partibus hircum, Pectus et ora leae, caudam ſerpentis habebat.*

13) H. T. p. 3.

14) Ibid.

15) H. T. p. 6—11—33—63.

16) Gladius falcatus *Mercurii.*

*) Enumerata Dona indicant: *Laudonem* perfecti Ducis muneribus gaudere.

Ráday Gyűjtemény Jelzet: 778

Fatale *Minotaurus* 17) arcem
Et domitas Tibi pandit Vrbes.
(Sic ferret enſem, ſic oculos citus
Rotaret Heros *Hadikius* quoque, 18)
Sic vinceret — niſi inuidendo
Fata Senem eriperent triumpho.)
Horreſcit imbres vulnificos loqui
Mens; plumbifuſae ſic crepitant *pyrae*
Per tecta, ſic cremant, necantque! 19)
Fragminibus quatefacta cautes
Ad verberantûm lapſa tonitrua
Premit *Gelonos;* vt ſegetes fera
Grando, vt rates procella ponti.
Luxuriat rubicunda tellus
Fumantium ſub ſtrage cadauerum —
Io triumphe! iam penetrabilis
Furente *Tauruni* ruina 20)
Staré pauent titubantque portae.
Io triumphe! iam pede compedes,
Iam nuda pulſis vertice Cynthiis
Curuata lambit puluerem *Alba*, et
Iura ſubit *Dominae prioris.* 21)

Subit

17) *Tauruno inſidens* Turcicum praeſidium, quod a *Laudone*, vt *Minotaurus* a *Theſeo* e *Labyrintho*, eiectum eſt.
18) H. T. 169. item p. 482 etc.
19) Videnda pyrobolarior. deſcriptio in H. T.
20) Innenabula et fata *Belgradi* H. T. p. 353.
21) *Aquilae* bicip.

Ráday Gyûjtemény Jelzet: 778

Subit ſororis fata *Semendria:* 22)
Nec tu, licet ſis *Orſova* peruicax,
Ridebis impune, obſidentis
Centuriaeque, Ducisque praeda.
Nunc auſus *Iſter*, nunc caput extulit,
Et ſemitoſto margine ſtans notat:
„QVoD haVD trIpLeX *Phoebe* oCCVpabat,
VnVs InIt *GeDeone Ioſeph.* 23)
„Quod ſolis ardens eſt Aquilae iubar
Pullos docenti; quod geminus rudi
Chiron Achilli: hoc eſt cateruis
Omne Ducum, Comitumq; „*Laudon.*" 24)
Laudone virtus auget adoreas
Laudante; Laudis encomio euolat
Ad arma *Pannon*, atque ab ipſa
Summit opes, animosque laude. 25)
Vtcunque caſtris Dux equitat, libens
Franciſcus, Orbis delicium, comes
Audet Seni ad belli volantes
Intrepidus equitare mortes. 26)

Viues

---

22) H. T. p. 473. Quae ſpolia capta ibid. l. pag. 386.
23) A tribus Sultanis expugnari non potuit, H. T. p. 354.
24) Qui Tacticae eius Scholam ſecuti, Vid. H. T. p. 66 etc.
25) p. 63. 408.
26) p. 292. H. T.

Ráday Gyűjtemény Jelzet: 778

Viues in aeuum, o *Lux Patriae Patris*
*Salus*que! o ingens Praesidium *Austriae*,
Lucensque pugnantium per Agmen
Pannonidûm *Cynosura*, viues!
„Turrita passis se Tibi brachiis
Vienna praebet; *Caesaris* in sinu
Dum Nectaris succos bibes, tu
Laurigerae decus es *Tiarae*“
„Togaeque *palmatae*: 27) vaga te canent
Orbis profesto carmine compita.
Tu Victor alter, tu secundus
Eugenius dare frena *Besso*.“
„Post haec cruentos pax vbi parieti
Suspendit enses laetaque fausitas
Inuiset Vrbes atque rerum
Cornibus vndique plena fundet“
„In rura se se copia et oppida;
Victorias tunc post genitis tuas
Et bella grandaeui parentes
Virginibus, puerisque dicent“
„Ite, ite, dixit, flumine consono,
Lymphae, et *Gelonorum* eluite insolens
Cruore probrum, quod (pudendum!)
Teutonicae peperere dextrae.“ 28)

Szülött Nyelvünkön is zengedeztették némelly érdemes Hazánkfijai a' nagy *Laudon* érdemeit. Ezek közzûl kiváltképpen-

---

27) *Ornamentum* Triumphantium.
28) 354 p. H. T.

Ráday Gyûjtemény Jelzet: 778

való említést érdemel *Kultsár* István Úr, a' *Szombathelyi* Kir. Oskoláknál a' szép Tudományoknak öregbik Kir. Tanitója, a' kinek, jó Magyarsággal és Poétai Lélekkel irott, tudománnyal tellyes Versei ezen Tzím alatt jöttek *Szombathelyen* Világ eleibe: *Báró Laudonnak Nandorfejérvári Győzedelme.* — Maga, a' Versek' méltó Tárgya, *Laudon* Fő Vezér, így írt a' Tudós Versszerzőhöz: „*Egregios Tuos Verſus ipſe non ſatis intellexi; ſed illos mihi in Germanicam Linguam traduci curavi, et gratiſſimo animo, etiamſi immeritas tuas legi Literas, laudesque. Utinam poſſem Tuae Muſae illud pulcherrimum Opus, ſicut vellem, nec non de tua mihi ſemper cara Patria bene mereri.*“ az az: „A' Te jeles Verseidet Magyarúl nem eléggé értettem; hanem azokat magamnak Németre fordíttattam, és igen nagy örömmel olvastam Leveledet 's ditséreteidet, ámbár azokat meg nem érdemlettem. Bártsak Néked, azon igen szép munkádért, 's előttem mindenkor kedves Hazádnak úgy szolgálhatnék, mint akarnék.“

A' Könyvetske találtatik Posonban *Dobl* Könyvárosnál. — Ugyan ezen meg nevezett Úrnak, mind a' *Poſonyi*, mind itt *Bétsben*, a' Sz. István Temploma kerületében lévő Boltjában találtatnak még e' következendő Magyar Könyvek is:

Yung éjtszakáji, 's egyéb Munkái. 2 Dar. Forditotta *Pétzeli* Jósef. Nyomtat. *Győrben* 1787. — 1 for. 30 kr.

Oktatás, hogy' kellessék magát eggy Asszony Embernek, a' diszes erköltsökben formálni. Nyomt. *Poſonban* 1783. 20 kr.

Ráday Gyüjtemény Jelzet: 778

Mólnár Ferentz Magyar Kátója. Nyomtatt. *Bétsben* 1789. — 20 kr.

Leel Kürtje, melly *Jáſzberényben* tartatik. Két rézre mettzett Rajzolattal. (Ezen Munkának is közelebb emlitett *Mólnár* Ferentz Úr a' Szerzője.) Nyomt. *Bétsben* 1788. 20 kr.

A' *Magyar Muſeumból*, mellyről tavalyi Irásunkban érdemlett emlékezetet tettünk, 4 Kötet jött már ki. Mind a' négyet lehet kapni húſz húſz kr. ért, *Kaſſán* és *Peſten*, *Trattner* Úrnál.

— *Peſten* jött ki: Hiſtoria Belli Coſaceo-Polonici, Authore Samuele *Grondſzky* de *Grondi* conſcripta An. 1676. Ex Manuſcriptis monimentis Hiſtoriae Hungaricae, in lucem protulit Crrolus *Koppi*, in Reg. Scient. Univ. Hiſt. Univ. Profeſſ. *Peſtini* 1789. Litteris Fr. Ant. *Patzko*. Cum Tabulis aeri inciſis. 1 fl. 30 kr.

Füskúti Landerer Mihály Úrnak *Poſonyi*, *Pesti*, és *Kaſſai* Könyves Boltjaiban találhatni, többekkel eggyütt ezen meg nevezendő Magyar Könyveket is:

Verbőtzi Iſtván, Magyar és Erdély Orſzágnak Törvény-Könyve. Nyoltzad Form. *Poſonyban* és *Kaſſán*. 45 kr.

Orfeus, egy hólnapos Irás, a' józan gondolkozásnak, igazabb ízlésnek, és Magyar Történeteknek elősegéllésére. Első Kötet Januárius 8-dikán *Kaſſán* 1790. 20 kr.

Külömbſéle válogatott Elme-Futtatások. Magyarra forditotta *Illei* János. 8. Form. *Poſonyban* 1790. 40 kr.

A' Tiſztelſégre Vágyódók. Vig-Játék. 8-ad Form 1790. 10 kr.

Az

Ráday Gyűjtemény Jelzet: 778

Az öreg Fösvény. Víg-Játék. 1790. 8. 10 kr.
A' Nevelök. Víg erköltsi Játék 1790. 10 kr.
Báró *Trenk* Fridrik emlékezetre méltó Életének Historiája. 8-ad Form. *Poſonyban.* — III. Réſz. 2 for. 30 kr.
Vóltér Úrnak Henriásſa. Magyar Versekben. Fordíttatott *Szilágyi* Sámuel Úr által. Nagy 8-ad Rétben. 1 for. 20 kr.
A' Kereſztſégnek orvosi ſzemekkel való meg visgálása. 8-ad For. *Poſ.* 10 kr.
Virgiliusnak Eklogái, az az: válogatott páſztori Versei Nagy 8 R. *Poſ.* 1 for. 40 kr.
Mátyús Iſtván M. D. Ó és Új Diaetetica. 4 Darab. Nagy 8. R. 5 for. Az 5-dik és 6-dik Darab Sajtó alatt vagyon.
Sziegvárt' klaſtromi Történetei. 8 F. *Poſ.* 2 for.
Iſtennel való Társalkodás a' reggeli és estvéli órákon. *Sturm* Kriſtof, és *Tiede* János által. Nagy 8-ad Rétben. *Poſonban.* 4 for.

CODEX
CRIMINALIS HETRURIAE
SERENISSIMI ARCHIDUCIS
PETRI LEOPOLDI,
NUNC REGIS APOSTOLICI HUNGARIAE etc.

TRADUCTUS
A
IOSEPHO VOLTIGGI.

Prin-

Ráday Gyûjtemény Jelzet: 778

Principe nec noſtro deus eſt moderatior ullus:
Iuſtitia vires temperat ille ſuas.

Ovidius.

Viennae 1790.
Apud Societatem Typographicam.

Quotquot Leges criminales a vetustiſſimis temporibus tum Græcorum cum Romanorum aliorumque Populorum ad noſtram usque ætatem latæ ſunt, omnes ſimul acceptæ nec quoad expeditiorem procedendi modum, nec quoad pœnas delictis commenſas, nec quoad majorem efficaciam, nec quoad juſtitiam, nec quoad humanitatem, nec quoad principia tam ex natura hominis quam Societatis civilis deprompta cum hoc Hetruriæ Codice conferri poſſunt. Omnes enim in determinandis ac puniendis delictis, ſi rite examinentur, quamdam barbariem crudelitatemque plus aut minus ſpirant, neque ideo delicta antevertunt, nec finem Civitatis aſſequuntur.

Quoniam hic Codex juſtitia et humanitate plenus; paucis ſingularibus in eodem immutandis; omni Nationi et regiminis Formæ et omni tempore accommodari poteſt, iccirco ex originali italico, aliis quoque verſionibus inſpectis, ſoluta et nitida oratione in latinum ſermonem verſus eſt.

Hoc itaque opus mole quidem exiguum, re autem ſummum, atque ab univerſa Europa maximopere celebratum, proſtabit venale 24 crucigeris apud principaliores Bibliopolas in Hungaria, Croatia, Slavonia et Tranſilvania, ac ſub dimidium ſequentis Maji poterit ubique haberi.

Viennæ 26. Aprilis 1790.

Költ *Bétsben*, Áprilisnek 27-dik napján.

Ráday Gyűjtemény Jelzet: 778